

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
PGS.TS. TRẦN VĂN THUẬN - TS. PHẠM THÀNH LONG -
TS. ĐẶNG THỊ THÚY HẰNG - PGS.TS. PHAN TRUNG KIÊN -
PGS.TS. LÊ KIM NGỌC - TS. TRẦN THỊ NAM THANH

NGUYÊN LÝ KẾ TOÁN

*(Dùng cho các ngành kế toán, kiểm toán, ngân hàng,
tài chính, kinh tế và quản trị kinh doanh)*

- *Lý thuyết hạch toán kế toán*
- *Câu hỏi trắc nghiệm và đáp án*
- *Bài tập mẫu và hướng dẫn giải*
- *Bài tập thực hành*

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
HÀ NỘI - 2021

MỤC LỤC

<i>Danh mục từ viết tắt</i>	5
<i>Danh mục bảng</i>	14
<i>Danh mục hình vẽ</i>	15
<i>Lời nói đầu</i>	16

Chương 1 **BẢN CHẤT CỦA KẾ TOÁN**

MỤC TIÊU HỌC TẬP	19
1.1. Tóm tắt lí thuyết	19
1.1.1. Khái niệm hạch toán kế toán	19
1.1.2. Vị trí của hạch toán kế toán trong hệ thống thông tin quản lí	21
1.1.3. Đối tượng sử dụng thông tin kế toán	24
1.1.4. Các loại kế toán	25
1.1.5. Các nguyên tắc kế toán chung	26
1.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết	31
1.2.1. Câu hỏi ôn tập	31
1.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm	32
1.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai	40

Chương 2 **ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA KẾ TOÁN** **CÁC CÂN BẰNG KẾ TOÁN CƠ BẢN**

MỤC TIÊU HỌC TẬP	43
------------------------	----

2.1. Tóm tắt lí thuyết.....	43
2.1.1. Tổng quan về đối tượng nghiên cứu của kế toán.....	43
2.1.2. Tài sản và phân loại tài sản trong doanh nghiệp.....	44
2.1.2.1. Khái niệm tài sản.....	44
2.1.2.2. Phân loại tài sản trong doanh nghiệp.....	44
2.1.3. Nguồn vốn và phân loại nguồn vốn trong doanh nghiệp.....	47
2.1.3.1. Khái niệm nguồn vốn.....	47
2.1.3.2. Phân loại nguồn vốn trong doanh nghiệp.....	47
2.1.4. Doanh thu và Chi phí.....	50
2.1.4.1. Doanh thu.....	50
2.1.4.2. Chi phí.....	50
2.1.5. Mối quan hệ giữa Tài sản, Nguồn vốn, Doanh thu, Chi phí - Các cân bằng kế toán.....	51
2.1.6. Sự tuần hoàn của vốn kinh doanh.....	52
2.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	52
2.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	52
2.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	53
2.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	56
2.3. Bài tập.....	59
2.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	59
2.3.2. Bài tập thực hành.....	61

Chương 3 CHỨNG TỪ KẾ TOÁN

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	65
3.1. Tóm tắt lí thuyết.....	65
3.1.1. Khái niệm phương pháp chứng từ.....	65
3.1.2. Vai trò, tác dụng của chứng từ kế toán.....	66
3.1.3. Khái niệm và phân loại chứng từ kế toán.....	66
3.1.4. Luân chuyển chứng từ.....	69
3.1.4.1. Các giai đoạn của quá trình luân chuyển chứng từ.....	69
3.1.4.2. Kế hoạch luân chuyển chứng từ.....	70
3.1.4.3. Nội quy về chứng từ kế toán.....	70

3.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	71
3.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	71
3.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	72
3.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	77
3.3. Bài tập.....	79
3.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	79
3.3.3. Bài tập thực hành.....	85

Chương 4

CÁC MÔ HÌNH TÍNH GIÁ CƠ BẢN CỦA KẾ TOÁN

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	89
4.1. Tóm tắt lí thuyết.....	89
4.1.1. Khái niệm tính giá.....	89
4.1.2. Vai trò của tính giá.....	90
4.1.3. Yêu cầu tính giá.....	90
4.1.4. Nguyên tắc tính giá.....	90
4.1.4.1. Xác định đối tượng tính giá phù hợp.....	90
4.1.4.2. Phân loại chi phí một cách hợp lý.....	91
4.1.4.3. Lựa chọn tiêu thức phân bổ chi phí thích hợp.....	92
4.1.5. Các mô hình tính giá cơ bản.....	92
4.1.5.1. Mô hình tính giá tài sản mua vào.....	92
4.1.5.2. Mô hình tính giá sản phẩm, dịch vụ sản xuất.....	95
4.1.5.3. Mô hình tính giá gốc sản phẩm, dịch vụ tiêu thụ và vật tư xuất dùng cho sản xuất kinh doanh.....	96
4.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	99
4.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	99
4.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	99
4.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	103
4.3. Bài tập.....	105
4.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	105
4.3.2. Bài tập thực hành.....	106

Chương 5

TÀI KHOẢN KẾ TOÁN VÀ PHƯƠNG PHÁP GHI SỔ KÉP

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	109
5.1. Tóm tắt lý thuyết.....	109
5.1.1. Khái niệm phương pháp đối ứng tài khoản.....	109
5.1.2. Tài khoản kế toán.....	110
5.1.2.1. Khái niệm và kết cấu cơ bản của tài khoản kế toán.....	110
5.1.2.2. Nguyên tắc thiết kế tài khoản kế toán.....	110
5.1.2.3. Nguyên tắc ghi chép vào tài khoản kế toán chủ yếu.....	111
5.1.3. Các quan hệ đối ứng tài khoản.....	114
5.1.4. Phương pháp ghi sổ kép (ghi kép vào tài khoản).....	116
5.1.4.1. Khái niệm.....	116
5.1.4.2. Định khoản kế toán.....	117
5.1.4.3. Nguyên tắc định khoản (nguyên tắc ghi sổ kép).....	118
5.1.5. Bảng cân đối tài khoản (Bảng cân đối số phát sinh).....	119
5.2. Câu hỏi ôn tập lý thuyết.....	120
5.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	120
5.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	120
5.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	124
5.3. Bài tập.....	126
5.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	126
5.3.2. Bài tập thực hành.....	129

Chương 6

HỆ THỐNG TÀI KHOẢN KẾ TOÁN

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	133
6.1. Tóm tắt lý thuyết.....	133
6.1.1. Khái niệm hệ thống tài khoản kế toán.....	133
6.1.2. Phân loại tài khoản kế toán.....	134
6.1.2.1. Phân loại theo nội dung kinh tế.....	134
6.1.2.2. Phân loại theo công dụng và kết cấu.....	134
6.1.2.3. Phân loại tài khoản theo quan hệ với các báo cáo.....	

tài chính.....	136
6.1.2.4. Tài khoản tổng hợp và tài khoản phân tích.....	137
6.1.3. Hệ thống tài khoản kế toán doanh nghiệp Việt Nam.....	138
6.1.3.1. Cách gọi tên và đánh số tài khoản.....	139
6.1.3.2. Hệ thống tài khoản kế toán doanh nghiệp Việt Nam hiện hành.....	139
6.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	151
6.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	151
6.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	152
6.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	156
6.3. Bài tập thực hành.....	158

Chương 7

HỆ THỐNG BÁO CÁO TÀI CHÍNH VÀ PHƯƠNG PHÁP LẬP CÁC BÁO CÁO TÀI CHÍNH CƠ BẢN

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	161
7.1. Tóm tắt lí thuyết.....	161
7.1.1. Khái niệm phương pháp tổng hợp - cân đối kế toán.....	161
7.1.2. Bảng cân đối kế toán.....	162
7.1.2.1. Khái niệm.....	162
7.1.2.2. Nội dung và kết cấu cơ bản.....	162
7.1.2.3. Phương pháp lập Bảng Cân đối kế toán.....	163
7.1.2.4. Quan hệ giữa tài khoản kế toán và Bảng cân đối kế toán.....	163
7.1.3. Báo cáo kết quả kinh doanh (Bảng cân đối thu nhập, chi phí và kết quả).....	164
7.1.3.1. Khái niệm.....	164
7.1.3.2. Nội dung và kết cấu cơ bản.....	164
7.1.3.3. Phương pháp lập Báo cáo kết quả kinh doanh.....	166
7.1.4. Báo cáo lưu chuyển tiền tệ.....	166
7.1.4.1. Khái niệm và ý nghĩa của Báo cáo lưu chuyển tiền tệ.....	166
7.1.4.2. Nội dung và kết cấu của Báo cáo lưu chuyển tiền tệ.....	167

7.1.4.3. Phương pháp lập Báo cáo lưu chuyển tiền tệ.....	167
7.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	168
7.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	168
7.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	168
7.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	171
7.3. Bài tập.....	172
7.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	172
7.3.2. Bài tập thực hành.....	175

Chương 8

KẾ TOÁN CÁC QUÁ TRÌNH KINH DOANH CHỦ YẾU CỦA DOANH NGHIỆP

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	179
8.1. Tóm tắt lí thuyết.....	179
8.1.1. Khái quát các quá trình kinh doanh của doanh nghiệp.....	179
8.1.2. Kế toán quá trình cung cấp.....	181
8.1.2.1. Nhiệm vụ kế toán.....	181
8.1.2.2. Tài khoản sử dụng.....	182
8.1.2.3. Phương pháp kế toán.....	183
8.1.3. Kế toán quá trình sản xuất.....	188
8.1.3.1. Nhiệm vụ kế toán.....	188
8.1.3.2. Tài khoản sử dụng.....	188
8.1.3.3. Phương pháp kế toán.....	190
8.1.4. Kế toán quá trình tiêu thụ.....	195
8.1.4.1. Nhiệm vụ kế toán.....	195
8.1.4.2. Tài khoản sử dụng.....	195
8.1.4.3. Phương pháp kế toán.....	197
8.1.5. Kế toán xác định kết quả kinh doanh.....	200
8.1.5.1. Một số chỉ tiêu cơ bản.....	200
8.1.5.2. Tài khoản sử dụng.....	200
8.1.5.3. Phương pháp kế toán.....	201
8.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	205
8.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	205

8.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	205
8.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	208
8.3. Bài tập.....	209
8.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	209
8.3.2. Bài tập thực hành.....	212

Chương 9 SỐ KẾ TOÁN

MỤC TIÊU HỌC TẬP.....	221
9.1. Tóm tắt lí thuyết.....	221
9.1.1. Khái niệm, vai trò của số kế toán.....	221
9.1.2. Phân loại số kế toán.....	222
9.1.3. Quy trình kế toán trên số kế toán.....	224
9.1.3.1. Mở sổ.....	224
9.1.3.2. Kỹ thuật ghi sổ.....	224
9.1.3.3. Kỹ thuật sửa chữa sai sót trên số kế toán.....	225
9.1.3.4. Kỹ thuật khóa sổ.....	225
9.1.4. Các hình thức kế toán.....	226
9.1.4.1. Khái niệm.....	226
9.1.4.2. Các hình thức kế toán.....	226
9.2. Câu hỏi ôn tập lí thuyết.....	232
9.2.1. Câu hỏi ôn tập.....	232
9.2.2. Câu hỏi trắc nghiệm.....	233
9.2.3. Câu hỏi Đúng/Sai.....	235
9.3. Bài tập.....	236
9.3.1. Bài tập mẫu và hướng dẫn giải.....	236
9.3.2. Bài tập thực hành.....	242
Phụ lục 1. Danh mục thuật ngữ kế toán Anh - Việt.....	244
Phụ lục 2. Luật Kế toán.....	260
Phụ lục 3. Hệ thống tài khoản kế toán doanh nghiệp nhỏ và vừa ban hành theo Thông tư 133/2016/TT-BTC.....	310
Phụ lục 4. Đáp án câu hỏi trắc nghiệm.....	316

LỜI NÓI ĐẦU

Nguyên lí kế toán là cơ sở, nền tảng quan trọng nhất của khoa học kinh tế nói chung và khoa học kế toán nói riêng. Đối với quản trị kinh doanh, nắm vững nguyên lí kế toán là yêu cầu cơ bản để người học có thể hiểu được kế toán với vai trò "ngôn ngữ của kinh doanh" và sử dụng các thông tin kế toán, tài chính phục vụ mục đích ra quyết định kinh doanh. Còn đối với chuyên ngành kế toán, kiểm toán, phân tích, đây là những kiến thức đầu tiên giúp người học thuận lợi nghiên cứu các vấn đề chuyên sâu về kế toán tài chính, kế toán quản trị, kế toán công, kiểm toán, phân tích báo cáo tài chính...

Để tạo điều kiện cho việc nghiên cứu, giảng dạy, học tập và vận dụng nguyên lí kế toán, đồng thời góp phần đổi mới phương pháp tiếp cận với khoa học kế toán của các đối tượng khác nhau, nhóm giảng viên Viện Kế toán - Kiểm toán, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã biên soạn Cuốn sách *Nguyên lí kế toán*. Đây là tài liệu cần thiết và hữu dụng đối với công tác giảng dạy, học tập của giảng viên và sinh viên các trường đại học, cao đẳng khối ngành kinh tế, quản lí, quản trị kinh doanh và nhiều đối tượng quan tâm khác.

Nội dung Cuốn sách gồm 9 chương, cụ thể như sau:

- *Chương 1: Bản chất của kế toán*
- *Chương 2: Đối tượng nghiên cứu của kế toán - các cân bằng kế toán cơ bản*
- *Chương 3: Chứng từ kế toán*
- *Chương 4: Các mô hình tính giá cơ bản của kế toán*

- *Chương 5: Tài khoản kế toán và phương pháp ghi sổ kép*
- *Chương 6: Hệ thống tài khoản kế toán*
- *Chương 7: Hệ thống báo cáo tài chính và phương pháp lập các báo cáo tài chính cơ bản*
- *Chương 8: Kế toán các quá trình kinh doanh chủ yếu của doanh nghiệp*
- *Chương 9: Sổ kế toán*

Qua 9 chương, Cuốn sách đề cập đến tất cả những vấn đề về nguyên lý kế toán từ cơ bản đến nâng cao. Mỗi chương được trình bày ngắn gọn, súc tích gồm các phần:

- *Mục tiêu học tập*: giúp cho người học xác định rõ mục tiêu học tập về kiến thức, kỹ năng đối với từng chương.
- *Tóm tắt lý thuyết*: tóm tắt ngắn gọn các nội dung lý thuyết chủ yếu với các ví dụ minh họa.
- *Bài tập mẫu*: Các bài tập kỹ năng mẫu và hướng dẫn giải cụ thể giúp người đọc có thể nhanh chóng tạo lập kỹ năng.
- *Hệ thống câu hỏi ôn tập*: gồm các câu hỏi tự kiểm tra kiến thức mỗi chương.
- *Các tình huống trắc nghiệm*: gồm nhiều câu hỏi trắc nghiệm nhằm giúp người học củng cố kiến thức và tư duy về các vấn đề của môn học.
- *Bài tập thực hành*: các bài tập thực hành phong phú giúp người học rèn luyện kỹ năng.

Với cách trình bày này, Cuốn sách mong muốn giúp người đọc có thể tiếp cận nhanh nhất và hiệu quả nhất tới mọi nội dung của môn học.

Tham gia biên soạn Cuốn sách gồm có:

- *PGS.TS. Trần Văn Thuận* đồng Chủ biên và biên soạn các Chương 2, 8;
- *TS. Phạm Thành Long* đồng Chủ biên và biên soạn các Chương 1, 6, 9;

- *TS. Đặng Thị Thúy Hằng* biên soạn Chương 7;
- *PGS.TS. Phan Trung Kiên* biên soạn Chương 4;
- *PGS.TS. Lê Kim Ngọc* biên soạn Chương 5;
- *TS. Trần Thị Nam Thanh* biên soạn Chương 3.

Mặc dù đã dành nhiều thời gian, công sức và tâm huyết cho việc biên soạn, tuy nhiên Cuốn sách khó tránh khỏi một số hạn chế nhất định. Các tác giả rất mong nhận được ý kiến đóng góp xây dựng của bạn đọc để có thể hoàn thiện Cuốn sách trong những lần xuất bản tiếp theo.

Xin trân trọng cảm ơn!

TM. Tập thể tác giả

PGS.TS. Trần Văn Thuận - TS. Phạm Thành Long